

V onomastickej literatúre sa mnoho ráz konštatovalo, že chotárne názvy sú spomedzi vlastných mien najviac späté s apelatívami a zväčša vznikajú onymizáciou príslušného apelatíva. Rozličné stupne spätosti, zviazanosti názvov apelatívneho pôvodu s apelatívnu zložkou slovnej zásoby nijako nebránia hodnotiť ich ako vlastné mená, lebo ich propriálna, toponymická funkcia ich spomedzi apelatívnych výrazov jednoznačne vyčleňuje (Majtán, 1973, s. 148).

Chotárne názvy sme z typologického hľadiska členili podľa Majtána (1973) na a) priame, ktoré pomenúvajú objekt rovno, a b) na nepriame, ktoré objekt iba lokalizujú a pomenúvajú ho pomocou iného (často vedľajšieho) objektu. Priamych názvov bolo 64 a nepriamych 39.

Niektoré priame názvy apelatívneho pôvodu sa vývinom jazyka či zánikom reálie, podľa ktorej bol objekt pomenovaný, postupne odsémantizujú a je často ťažké určiť motiváciu pomenovania (uvažovanie sa môže uberať viacerými smermi). Medzi takéto názvy patrí *Kárlová*, ktorej názov v katastrálnej mape má podobu *Karlová*, teda podobu názvu vlastníckeho charakteru. Geomorfologický tvar chotára naznačuje však strmá kľukatá cesta, ktorá sa v nárečí označuje ako *kār*. Pomenovanie *Slopová* napr. vysvetľuje informátor ako „oblúbené miesto mládencov, kde sa poriadali preteky v pití (slopaní) alkoholu“ (podľa I. Ružičaka). Blízko *Slopovej* sa nachádza chotár *Ku járkom*, ide teda o miesto, kde často vyráža na povrch voda. Názov *Slopová* pochádza z psl. *solpъ vo význame voda, prival, prýštiaca voda (porov Machek, 1971, s. 552). Deetymologizácia nastala aj pri chotárnem názve *Kobelárka*. V katastrálnej mape je tento chotár uvedený ako *Kobyliárka*, pomenovanie by malo byť teda motivované apelatívom *kobyľa*. V celom Gemeri je pre samicu koňa pomenovanie *kobula* (Orlovský, 1982, s. 136). Motivácia pomenovania tohto chotára sa dá vysvetliť apelatívom *kobela*, ktoré označuje veľku kapsu (Orlovský, 1982, s. 136), alebo elipsou určovaného člena v spojení *Kobelárová* (*lúka, hvara, úboš*). Orlovský uvádza prímene *Kobelār* v Ratkovskom Bystrom (1982, s. 136). Hoci v Revúčke takéto prímene nie je doložené, môžeme uvažovať o pomenovaní chotára podľa majiteľa, napr. aj názov *Šturmánová hvara* je odvodený od pôvodného majiteľa, hoci prímene *Šturmán* sa v Revúčke nedochovalo. Zdá sa teda, že názov chotára *Kobelárka* bol najskôr motivovaný apelatívom *kobela* a nie *kobula*.

Odsémantizovanie chotárnemu názvu nastáva zánikom apelatíva, ktoré pomenúvalo danú realitu, vytlačením apelatíva na okraj slovnej zásoby medzi archaizmy a historizmy, ale aj univerbizáciou dvojslovného pomenovania. Ako príklad univerbizovaných chotárných názvov môžeme uviesť pomenovanie *Šturmánová hvara*, ktoré má aj podobu *Šturmánka*. Názov podľa majiteľa majú tieto chotáre *Sklenišárka, Štefanová, Martinová, Gálová, Šmídová, Beľiná, Kurucka, Marková, Bartóška*.

Pri väčšine chotárných názvov sa onymizované apelatívum bežne vyskytuje v nárečovej lexike a v týchto pomenovaniach sa odráža celá fyzická i psychická existencia ľudí, ich spôsob obživy, reliéf krajiny, flóra, atď.

V úvode príspevku sme spomenuli rozlohu chotára obce (1382 ha). Týmto územím preteká 6 potokov, preto sa základom viacerých chotárných názvov stalo apelatívum *potok* a jeho synonymické výrazy *Potok, Za potoškom, Do zadňiho potoka, Za vodó, Nad riaku, Ku járkom*.

Niekoľko chotárných názvov súvisí s apelatívom *hámor* (miesto spracovania železa alebo medi). Od tohto apelatíva sú utvorené názvy *Nad hámrom, Hámor, Za hámrom, Hámrska*.

Druh lesného porastu sa stal základom pre pomenovanie chotárov *Do hrabě* (od apelatíva *hrab*), *Lipě* (*lipa*), *Jelšini, Jelšiska* (*jelša*), *Brezová dolinka* (*breza*), *Bukovina* (*buk*).

So spôsobom získavania pôdy súvisia názvy *Kopan, Na kopan, Pod kopanó*. Takto pomenované časti označovali pôdu, ktorá sa získavala a obrábala kopaním.

Chotárný názov *Šeršla* súvisí so spôsobom pretiedovania hustého lesného porastu. Olúpaním kôry stromu sa dosiahlo to, že strom vyschol. Táto činnosť sa na Revúčke nazýva *šeršleně* (slovesný tvar má podobu *šeršlit*, porov Orlovský, 1982, s. 327). Týmto spôsobom sa často kľčovali porasty a získavala pôda na poľnohospodárske účely.

Spracovanie dreva ako jedno z hlavných zamestnaní Revúčanov motivovalo viaceré pomenovania, napr. názov miesta, kde sa pililo drevo — *Pilárka*. V časti katastra *Polen* sa pililo drevo na polená, ktoré sa ukládali do míle a palilo sa z nich drevené uhlie. *Písaška* označuje miesto, kde sa zapisovalo a evidovalo vyťažené drevo.

Takmer jednu patinu chotárných názvov tvoria pomenovania, ktoré vznikli onymizáciou apelatív označujúcich rôzne geomorfologické tvary, ruptúry a pod. Patria sem názvy *Pot krivú zem, Nat krivú zem, Hrbí, Hrbok, Hrbki, Vršok, Priahibina, Úboš, Rovianki, Róna*. Pri apelatívnom pomenovaní *vršok, dolinki* sa často konkretizuje názov podľa majiteľa *Hrbaloska dolínki, Valentóška dolínki, Hodóšovia dolínki, Homolóski vršok, Hrbálóv vrch*.

Z apelatíva *pstruh* vznikli názvy *Pstružnia, Pstružnó, Za pstružnia*. Motivácia pomenovania je celkom jasná, pretože cez túto časť katastra preteká potok (*Pot pstružnó potok*), ktorý bol vždy bohatý na pstruhy.

Apelatívum *kohút* sa onymizovalo do chotárného pomenovania *Kohút* a *Malí Kohút*, pretože vrchol pripomína kohútí hrebeň. *Kohút* (1409 m) je zároveň najvyšším vrchom v celom Gemeri.

Výskum a zozbieranie chotárných názvov na Slovensku nie sú ukončené. Zhromažďovanie materiálu by malo pokračovať porovnávaním viacerých